

Feta z okazji otwarcia Kompleksu Kultu Solarnego w świątyni Hatszepsut w Egipcie

W Stacji w Kairze, jednostce podległej Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW szykuje się niezwyklej rangi uroczystość. W dniu 23 lutego 2015 zostanie otwarty dla zwiedzających Kompleks Kultu Słońca w świątyni Hatszepsut w Deir el-Bahari w Egipcie. Do przywrócenia świetności tej świątyni przyczynili się w dużym stopniu polscy archeolodzy, konserwatorzy i architekci. Oficjalnym organizatorem otwarcia jest Ministerstwo Starożytności Egiptu we współpracy ze Stacją Centrum w Kairze przy udziale Ambasady RP. Ze względu na znaczenie zabytku dla dziedzictwa światowego i doniosłość wydarzenia zapowiedziano udział w tym wydarzeniu ministra Starożytności Egipskich dr. Mahmuda Eldamty, premiera Rządu Egiptu, ministra Turystyki oraz gubernatora Luksoru. Stronę polską reprezentować będą Ambasador RP – p. Michał Murkociński i dyrektor PCMA - dr hab. Tomasz Waliszewski oraz dyrektor Stacji w Kairze – dr Zbigniew Szafrąński.

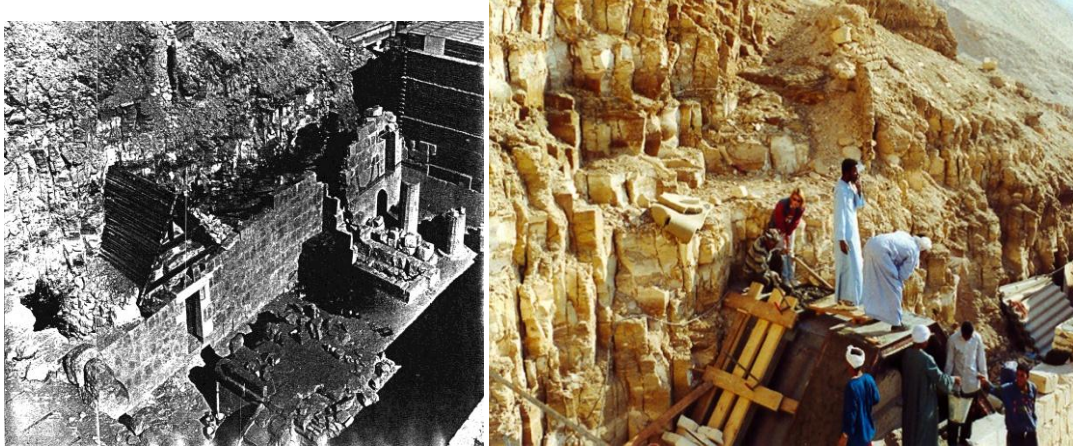

Fot. 1-2 Dziedziniec kultu solarnego po rekonstrukcji (foto M. Jawornicki)

Świątynia grobowa królowej Hatszepsut jest jednym z najbardziej znanych zabytków egipskich. Zbudowano ją w XV wieku p.n.e. u stóp ściany skalnej w Deir el-Bahari w Górnym Egipcie ku czci niezwyklej królowej, jednej z niewielu kobiet władających Egiptem. Budowla, która częściowo została wykuta w skale, składa się z trzech tarasów połączonych rampami i zwieńczonych portykami.

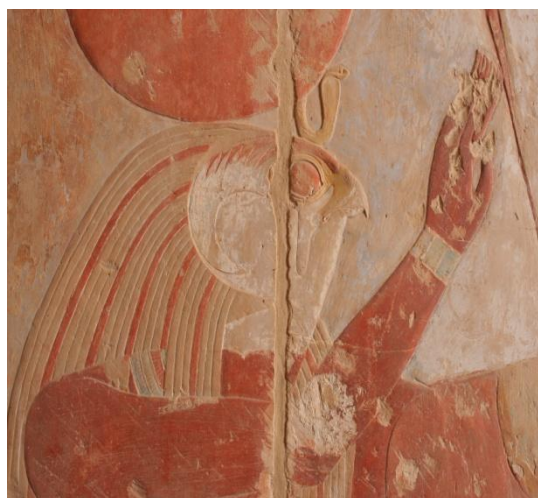
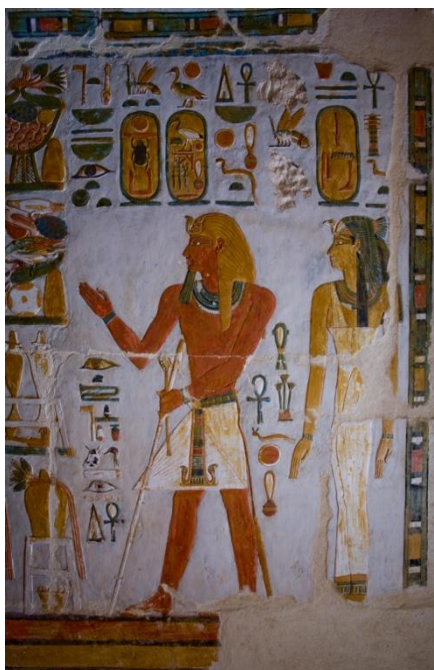
Polskie prace przy rekonstrukcji Górnego Tarasu świątyni Hatszepsut rozpoczęto w latach 60-tych, jeszcze pod kierunkiem prof. Michałowskiego. Misja jest obecnie kierowana przez dr. Zbigniewa Szafrąńskiego. Dzięki staraniom kilku pokoleń archeologów, konserwatorów i architektów możliwa była rekonstrukcja Górnego Tarasu, do którego należą pomieszczenia Kompleksu Kultu Solarnego. Wciąż stojące części świątyni zostały

zabezpieczone i poddane pracom konserwatorskim, które pozwoliły między innymi przywrócić piękno niezwykłym reliefom zdobiącym ściany. Z ruin świątyni wydobytych zostało także ponad 10 tysięcy fragmentów bloków z dekoracją reliefową, niejednokrotnie ze znakomicie zachowanymi kolorami. Ułożenie tych fragmentów w całość ułatwiło odczytanie przekazu religijnego pozostawiony przez samą Hatszepsut.

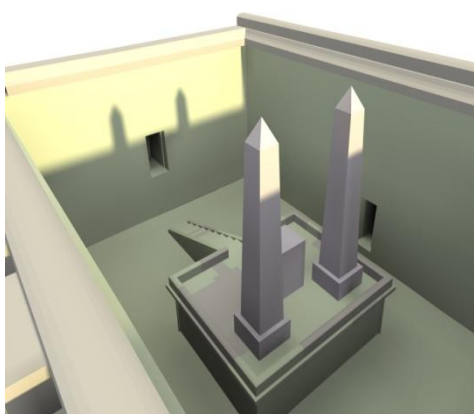
Fot. 3-4 Z lewej: widok na Kompleks Kultu Słonecznego przed rekonstrukcją (fot. Archiwum PCMA), z prawej: prace rekonstrukcyjne przy kaplicy Anubisa (fot. M. Jawornicki)

Kompleks kultu słonecznego, w którym Polacy prowadzili ostatnio prace restauracyjne, to grupa pomieszczeń usytuowanych w północnej części Górnego Tarasu: Kaplica Słońca Nocnego, Dziedziniec Ołtarza Słonecznego oraz kaplica Anubisa. Oddawano tu cześć Amonowi-Ra a także Ra-Horachty i Atumowi-Amonowi – reprezentującym dwa inne aspekty słonecznego bóstwa. Kaplica Słońca Nocnego usytuowana była we wschodniej części kompleksu, co oddawało ideę zmartwychwstania Słońca na wschodnim horyzoncie po nocnej podróży barką przez Zaświaty. Zilustrowaniu tej nocnej podróży poświęcona była dekoracja rzeźbiarska kaplicy. Część, w której znajduje się ołtarz zgodnie z egipskim zwyczajem zlokalizowano na dziedzińcu pod gołym niebem, tak by życiodajne promienie mogły docierać tam bez przeszkód. Kapłani wchodzili po schodach na szczyt ołtarza by złożyć Słońcu ofiary. Reliefy na ścianach świątyni przedstawiają odprawiane w niej rytuały. Ukazanie Hatszepsut jako ucieleśnienie córki Amuna-Ra i odtwórczyni tych rytuałów i miało szczególne znaczenie dla uprawomocnienia prawa królowej do tronu.

Fot. 5-6 Malowidła w kaplicy Anubisa: faraon Totmes I z matką Senseneb, z prawej: Ra-Horachty przedstawiony przy wejściu do Kompleksu Kultu Słonecznego (fot. M. Jawornicki)

Do osiągnięć polskich badaczy należało przywrócenie dawnego wyglądu Kompleksu Kultu Słonecznego, odtworzenie funkcji jego pomieszczeń a także zrozumienie chronologii ich powstania. Podjęto także próbę zrekonstruowania pierwotnego wyglądu dziedzińca Ołtarza Słonecznego. Przypuszcza się że mogły się na nim znajdować stół ofiarny i dwa obeliski. Prace zakończyły się pełną rekonstrukcją tej części świątyni i wkrótce będzie ona udostępniona dla zwiedzających

Ilust. 7 Dziedziniec Kultu Solarnego – hipotetyczna rekonstrukcja (rek. 3D P. Srokowski, T. Dziedzic)